

Nr 125.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag till de statsunderstödda alkoholistanstalterna m. m.; given Stockholms slott den 9 mars 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Eije Mossberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen framlägges förslag om ökat statligt stöd till de erkända och enskilda alkoholistanstalterna. Sålunda föreslås, att de f. n. utgående s. k. garanti- och beläggningsbidragen höjas, garantibidraget från tre kronor 50 öre till sju kronor för båda anstaltskategorierna samt beläggningsbidraget från tre kronor 50 öre resp. tre kronor till fem kronor, likaledes för båda anstaltskategorierna. Driftkostnadsanslaget beräknas i anledning härav behöva uppräknas från 2 300 000 till 2 900 000 kronor.

För vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet, avseende bl. a. inrättande av en särskild mottagningsavdelning, anordnande av nya isoleringsrum samt nya ekonomilokaler begäres ett anslag av 115 000 kronor.

Slutligen äskas i propositionen ett investeringsanslag om 50 000 kronor såsom lån till svenska diakonsällskapet för dess alkoholistanstalt Björknäs.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under elfte huvudtiteln, punkterna 152 och 153, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 beräkna *dels* till Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m. ett reservationsanslag av 100 kronor, *dels ock* till Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m. ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga dessa anslagsfrågor till fortsatt behandling. I samband därmed torde jag få anmäla uppkomna frågor om *dels* anvisande av medel till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet, *dels ock* lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi.

Genom beslut den 2 juni 1950 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att verkställa utredning rörande de icke statliga alkoholistanstalternas ekonomiska förhållanden. Styrelsen hade därvid att utreda frågan om anstalternas driftförluster under åren 1939—1949 samt undersöka, på vilket sätt redan uppkomna underskott lämpligen borde avvecklas och framtida underskott undvikas. Det skulle vidare ankomma på styrelsen att undersöka behovet av den materiella upprustning, som kunde anses erforderlig för att förhindra att byggnader och inventarier förfölle, samt framlägga därav föranledda förslag, varjämte frågan om de personalförstärkningar samt avlöningsförbättringar vid anstalterna, som kunde anses oundgängligen nödvändiga för att erhålla en ur vårdsynpunkt tillfredsställande personalrekrytering, borde upptagas till prövning.

Kungl. Maj:t medgav, att styrelsen vid fullgörandet av uppdraget såsom särskild utredningsman finge anlita krigsrådet Uno Axel Josef Brunskog samt ställa sekreterare till utredningsmannens förfogande.

Sedan Brunskog upprättat en den 21 december 1950 dagtecknad promemoria rörande nämnda anstalters ekonomiska förhållanden, har social-

styrelsen med skrivelse den 15 februari 1951 framlagt förslag till ändrade grunder för statsbidraget till driftkostnader vid anstalterna. Samtliga huvudmän och styrelser för anstalterna ävensom de erkända alkoholistanstalternas centralorganisation och personalorganisationerna på området ha av socialstyrelsen beretts tillfälle att avgiva yttrande över nämnda promemoria.

Över socialstyrelsens förslag ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av statskontoret, statens lönenämnd, de erkända alkoholistanstalternas centralorganisation och Sveriges fångvårdsmannaförbund. Vidare har svenska diakonsällskapets styrelse inkommit med en skrivelse i ärendet.

Förslag till ändrade grunder för driftbidrag.

Gällande bestämmelser.

Bestämmelserna om statsbidrag till driftkostnader vid de icke statliga alkoholistanstalterna återfinnas i kungörelsen den 30 juni 1944 (nr 567; ändr. 414/1946 och 547/1947) om statsbidrag till driftkostnader vid vissa alkoholistanstalter m. m. Statsbidrag till *erkänd alkoholistanstalt* utgår med högst tre kronor 50 öre för dag och vårdplats (garantibidrag) samt därutöver med högst tre kronor 50 öre för dag och vårdad person (beläggningsbidrag). Till *enskild alkoholistanstalt* utgår statsbidrag med högst tre kronor 50 öre i garantibidrag samt därutöver med högst tre kronor i beläggningsbidrag. Understöden till anstalterna fastställas årligen av Kungl. Maj:t inom gränserna för de författningsenligt bestämda högsta beloppen. Samtliga alkoholistanstalter, med undantag av erkända alkoholistanstalten Lillegården, erhålla f. n. statsbidrag med maximibelopp. Lillegården erhåller i garantibidrag tre kronor samt i beläggningsbidrag tre kronor 50 öre. Därjämte utgår till anstalten ett årligt bidrag å 11 600 kronor, avsett att täcka särskilda kostnader för anstaltens familjevårdsverksamhet. Garantibidraget utbetalas kvartalsvis i förskott och beläggningsbidraget kvartalsvis i efterskott.

Socialstyrelsens förslag.

Allmänna synpunkter. Kronans värdeförsämring har medfört en kraftig stegring av alkoholistanstalternas omkostnader. Anstalternas möjligheter att öka sina inkomster av rörelsegrenar av olika slag äro mycket begränsade. Sedan några år tillbaka finnes heller icke möjlighet att inom ramen för gällande bestämmelser öka de statliga driftbidragen, enär de år 1947 fastställda övre gränserna för dessa bidrag ha uppnåtts för samtliga anstalter med ett i detta sammanhang betydelselöst undantag. Flertalet an-

stalter ha till följd härav under senare år redovisat förluster å driften. Anstalternas huvudmän sakna i allmänhet nämnvärda tillgångar, som skulle kunna disponeras för att täcka driftkostnaderna, och anstalterna ha därför ådragit sig skuldsättning å driften.

Till bestyrkande av det ofrånkomliga behovet av ökat ekonomiskt stöd från statens sida hänvisar socialstyrelsen till följande sammanställning rörande driftutfallet vid de olika anstalterna under de sista fem åren.

Driftutfallet under åren 1946—1950.

(Vinst + och förlust —).

Anstalt	1946	1947	1948	1949	1950
Älvgården	— 2 000	— 13 000	— 33 000	— 16 000	— 6 000
Björknäs.....	— 30 000	— 5 000	— 23 000	— 27 000	— 28 000
Västkusthemmet	+ 12 000	+ 24 000	+ 14 000	— 13 000	+ 14 000
Holmahemmet	— 8 000	— 1 000	— 8 000	— 6 000	— 8 000
Åsbrohemmet.....	— 39 000	— 9 000	—	— 14 000	— 4 000
Holmforshemmet	— 22 000	+ 21 000	+ 2 000	— 9 000	— 12 000
Dagöholm	— 11 000	— 11 000	+ 7 000	— 12 000	— 4 000
Ribbingebäck.....	—	—	—	—	— 28 000
Vårnåshemmet	— 9 000	—	—	— 3 000	— 3 000
Hagbyhemmet	—	— 8 000	— 7 000	— 1 000	— 3 000
Kurön	— 52 000	— 25 000	— 12 000	— 2 000	— 25 000
Lillegården	— 6 000	+ 6 000	+ 6 000	+ 1 000	+ 4 000
Hägerstad	— 6 000	— 21 000	—	—	— 3 000
Björstorp	—	— 19 000	— 23 000	— 30 000	—
Granbytorp	— 1 000	— 2 000	— 6 000	+ 5 000	— 2 000
Härnö	—	—	—	—	— 1 000
Summa	— 174 000	— 63 000	— 83 000	— 127 000	— 109 000

Vid bedömandet av dessa — för vissa anstalter ofullständiga — uppgifter måste beaktas, att de redovisade utgifterna i många fall innefatta mycket otillräckliga avskrivningsbelopp, att underhåll och reparationer fått stå tillbaka under flera år, samt att den materiella standarden på anstalterna även i övrigt sjunkit. Vidare är att märka, att anstalterna bland löpande inkomster i många fall medtagit tillskott av engångsnatur, vilket i motsvarande mån minskat den verkliga förlusten å driften. Det ekonomiska nödläget har för en del anstalter framtvingat åtgärder av så extraordinär natur, att enskilda styrelseledamöter iklätt sig personlig borgen till mycket betydande belopp för anstalternas utestående skulder. Detta tillstånd kan icke fortgå utan mycket allvarlig risk för att de nuvarande huvudmännen komma att besluta nedläggande av anstalterna.

På grund av statsmakternas hittillsvarande ståndpunkt i fråga om ekonomiska åtaganden rörande anstaltssystemet inom nykterhetsvården kan det icke råda delade meningar om att det måste ankomma på statsverket att lämna alkoholistanstalterna väsentligt ökat bistånd. Beslut härom måste komma till stånd med det snaraste.

Socialstyrelsen föreslår, att statsbidraget till driftkostnaderna skall utgöras av *dels* personallönebidrag enligt närmare angivna grunder, *dels ock* bidrag till övriga driftkostnader i form av garantibidrag och beläggningsbidrag enligt nu gällande bestämmelser. Särskilda föreskrifter böra utfärdas angående tillsättande av vissa ledande befattningar vid anstalterna. De nya bestämmelserna böra träda i tillämpning med ingången av budgetåret 1951/52.

Angående övriga av utredningsuppdraget berörda frågor avser socialstyrelsen att söka få till stånd slutlig utredning vid sådan tidpunkt, att dessa kunna föreläggas 1952 års riksdag.

Personallönebidrag m. m. Intagningen av alkoholmissbrukare på statsunderstödd alkoholistanstalt har icke till syfte i första hand att hålla den omhändertagne förvarad i betryggande avskildhet från varje möjlighet att missbruka alkohol utan åsyftar främst att behandla och påverka denne. Anstaltsvistelsen skall sålunda ha karaktären av vård i vidare bemärkelse. Detta ökar de krav, som måste ställas på anstaltens personal ifråga om lämplighet för uppgiften och hängivenhet åt arbetet. Även klienteletts beskaffenhet medför, att vårdarbetet fordrar utövare, som äga en särskild personlig lämplighet härför. Arbetet ställer därjämte stora krav på intresse och uthållighet. Det är sålunda av avgörande betydelse, att anstalterna förfoga över personal, som äger de erforderliga förutsättningarna för arbetet.

De icke statliga alkoholistanstalterna ha i allmänhet varit otillräckligt utrustade i personalavseende och personalen har varit dåligt avlönad. Under de senaste åren ha de även på detta område ökade svårigheterna att behålla och nyförvärva lämplig arbetskraft framtingat löneförbättringar, vilka i sin mån medverkat till att skärpa anstalternas ekonomiska nödläge. Delvis till följd härav men även av andra ekonomiska skäl har lönesättningen vid anstalterna blivit synnerligen ojämn.

Det ökade ekonomiska stödet till anstalterna bör därför i första hand utgöras av bidrag från statens sida till personalens avlöning. Denna uppfattning omfattades även av 1946 års alkoholistvårdsutredning, som i sitt år 1948 avgivna betänkande med förslag till lag om nykterhetsvård m. m. (SOU 1948: 23) först framförde tanken på ett sådant bidrag. Härför tala även andra skäl. Genom de s. k. garantibidragen har staten sökt tillgodose anstalternas behov av täckning för deras fasta kostnader, bl. a. avlöningar, men även andra stora utgifter med i praktiken prioriterad natur, såsom räntor, amorteringar, utskylder m. m. I den mån garantibidraget icke är tillräckligt för att täcka dessa kostnader — vilket under senare år varit fallet beträffande många anstalter — komma de icke prioriterade avlöningarna i farozonen. Införande av ett särskilt personallönebidrag utgör i betraktande härav en mycket påkallad omvandling av en del av garantibidraget med syfte att säkerställa personalens avlöning.

Personallönebidraget bör vara gestaltat på följande sätt. För varje sär-

skild anstalt fastställs en personalstat, omfattande alla, som ha till uppgift att ägna sig åt de intagnas vård, i arbetet och under fritiden, kontorspersonal och ekonomipersonal. Staten skall sålunda upptaga i första hand den ledande vårdpersonalen (föreståndare eller direktör, assistent och husfader), vidare ledare av arbetsdrift av olika slag (lantbruksinspektör, befallningsman, trädgårdsmästare och ladugårdsförman inom jordbruket samt yrkesmästare inom skilda rörelsegrenar), ekonomiskt-administrativ personal (kamrer, bokhållare och kontorist m. fl.) samt sjukvårdspersonal (sjuksköterska) och hushållspersonal (husföreståndarinna, husmoder, kokerska och ekonomi- eller köksbiträde). Däremot bör denna stat icke upptaga personal, som är anställd enbart för ekonomisk drift av något slag utan uppgift att samtidigt vara handledare för de intagna, exempelvis traktorskötare inom jordbruket eller biträde i tvättinrättning å anstalt. Socialstyrelsen förordar, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa sådan personalstat.

Avlöningen till nu ifrågavarande befattningshavare bör vara reglerad enligt det statliga lönesystemet.

Socialstyrelsen, som i särskild förteckning upprättat förslag till avlöningstater för flertalet anstalter, har såsom utgångspunkt vid lönegradsplaceringen haft avlöningsförhållandena vid statens alkoholistanstalt å Venn-garn. Därjämte har även beaktats önskemålet, att avlöningen till personal med jämförliga arbetsuppgifter vid de allmänna alkoholistanstalterna och vid de till barna- och ungdomsvården hörande skolorna bör vara någorlunda likartad.

I fråga om inplaceringen i löneskalan av de olika befattningarna framhålls vidare bl. a. följande.

Föreståndare har normalt placerats i 27 lönegraden. Direktören vid Venn-garnsanstalten är visserligen placerad i 29 lönegraden, men denna anstalt har av gammalt varit centralanstalten inom alkoholistvården, vilket ställer speciella krav på ledningen. Anstaltschef vid skola, tillhörande barna- och ungdomsvården, är placerad i 27 eller, vid omkring halva antalet skolor, 29 lönegraden. Enligt alkoholistvårdsutredningens förslag skulle föreståndare vid erkänd alkoholistanstalt av normal storlek (40 vårdplatser) vara placerad i 26 lönegraden. De flesta erkända alkoholistanstalterna ha emellertid en icke obetydligt större vårdkapacitet och därmed också en större ansvarsbörda för föreståndaren. För fyra av de minsta anstalterna är befattningen upptagen i 25 lönegraden. Ett anmärkningsvärt undantag utgör anstalten Åsbrohemmet. Chefen för denna anstalt, med tjänstetiteln direktör, har av anstaltsstyrelsen placerats i 30 lönegraden. För att denne tjänsteman icke skall lida inkomstminskning bör befattningen placeras i 29 lönegraden och den nuvarande innehavaren erhålla ett personligt lönetillägg. Åsbrohemmet är nämligen den ojämförligt största anstalten och har med sina 178 vårdplatser i det närmaste dubbelt så stor vårdkapacitet som den närmast största erkända anstalten, Björknäs, med 91 vårdplatser. Den omfattande och mångsidiga arbetsdriften vid Åsbrohemmet ställer vidare särskilda krav på ledningen.

Assistenterna ha för flertalet anstalter placerats i 22 lönegraden, motsvarande löneställningen för den ene assistenten vid Venngarnsanstalten. Assistenterna vid skolor, tillhörande barna- och ungdomsvården, äro hänfödda till 23 lönegraden. Alkoholistsvårdsutredningen föreslog, att assistent vid erkänd alkoholistanstalt av normalstorlek skulle vara placerad i 21 lönegraden. Med avseende härå erinras ånyo om att flertalet erkända alkoholistanstalter ha en icke obetydligt större vårdkapacitet. Vid de tre minsta anstalterna har befattningen placerats i 20 lönegraden. Motsvarande tjänst vid Åsbrohemmet har av anstaltsstyrelsen placerats i 23 lönegraden. Av samma skäl, som förut angivits rörande direktörsbefattningen, föreslår socialstyrelsen, att tjänsten placeras i 22 lönegraden och att den nuvarande innehavaren erhåller ett personligt lönetillägg.

Övriga befattningar ha i intet fall, utom ifråga om Åsbrohemmet, placerats högre än motsvarande tjänster vid Venngarnsanstalten, medan däremot en del befattningar fått lägre placering. De i löneplanen för Åsbrohemmet förekommande avvikelserna uppåt äro följande, nämligen en kamrerare i 23 i stället för en redogörare i 21 lönegraden, en köksföreståndare i 16 i stället för i 10 lönegraden samt en maskinist i 15 i stället för i 13 lönegraden. Den omfattande affärsrörelsen och verkstadsdriften vid hemmet ställer större krav på innehavarna av kamrers- och maskinistbefattningarna. Rörande alla tre befattningarna gäller, att de sedan några år tillbaka äro hänfödda till angivna högre lönegrad.

Förslag till avlöningsstat för Frälsningsarméns erkända alkoholistanstalt Kurön har icke uppgjorts, enär personalen vid denna anstalt till väsentlig del utgöres av officerare i Frälsningsarmén, vilka åtnjuta lön enligt de för Frälsningsarmén i allmänhet gällande bestämmelserna. Dessa äro grundade på nettolöneprincipen och innehålla bl. a. föreskrift om gemensam lön för gifta par, varav f. n. finnas icke mindre än fem. Avlöningsvillkoren inbegripa förmånerna av möblerad bostad med värme och lyse, fullständigt kosthåll, tvätt samt betalning av skatter och pensionsavgifter. Av socialstyrelsen inhämtade uppgifter om de faktiskt utgående kontanta avlöningsförmånerna giva vid handen, att det föreligger en mycket vid marginal mellan å ena sidan lönesumman för en avlöningsstat, upprättad enligt för övriga anstalter tillämpade regler, och å andra sidan den faktiska avlöningssumman.

Den vid en viss tidpunkt gällande löneplanen skall ha karaktären av en maximiplan både i fråga om antalet befattningshavare och deras lönegradsplacering. Det på grundval av löneplanen beräknade bidragsbeloppet — jämte i förekommande fall vikariatsersättning — utgör sålunda den övre gränsen för personallönebidraget. Om en anstalt, tillfälligtvis eller mera varaktigt, har ett mindre antal befattningshavare eller den faktiskt utgående avlöningen är lägre än lönebeloppet enligt löneplanen, reduceras bidraget i motsvarande mån.

Personallönebidraget förutsättes skola täcka samtliga kostnader för avlöningar till den å löneplanen upptagna personalen jämte vikarier för denna. Bidraget kan lämpligen utgå kvartalsvis i efterskott med befogenhet för so-

cialstyrelsen att utanordna förskott å detsamma redan under löpande kvartal.

Förslaget om personallönebidrag, i huvudsak gestaltat på nu angivet sätt, har tillstyrkts av alla hörda huvudmän och styrelser för anstalter samt personalorganisationer med ett undantag, nämligen Stockholms stadsmission i dess egenskap av huvudman för erkända alkoholistanstalten Ribbingebäck. Stadsmissionen hänvisar bl. a. till de låga faktiska avlöningarna inom dess organisation, från vilka de föreslagna lönerna å Ribbingebäck skulle avvika på stötande sätt. Stadsmissionen är emellertid tillförsäkrad rätt att utse majoriteten i anstaltsstyrelsen och det nu framförda förslaget förutsätter, att det i första hand skall tillkomma styrelsen för varje särskild anstalt att upprätta förslag till löneplan för denna.

Det årliga personallönebidraget till samtliga anstalter uppgår till i runt ta 1 725 000 kronor. Härav avse omkring 1 075 000 kronor grundlöner, 85 000 kronor pensionsavgifter, 105 000 kronor vikariatsersättningar och 415 000 kronor rörligt tillägg samt 45 000 kronor odifferentierat bidrag till Kuröanstalten. Det rörliga tillägget har beräknats utgå med 33 procent av grundlöner, pensionsavgifter och vikariatsersättningar. Höjningen av detta tillägg från 12 till 33 procent innebär en kostnadsökning med omkring 270 000 kronor. Beloppet för Kuröanstalten omfattar endast de nu utgående nettolönerna, och avseende har sålunda icke tagits till naturaförmånerna. Socialstyrelsen har för avsikt att snarast verkställa en uppskattning av värdet av nämnda förmåner. Det sammanlagda beloppet av dessa bör komma anstalten tillgodo i form av en däremot svarande höjning av det på nettolönerna beräknade personallönebidraget. Då det f. n. icke föreligger några hållpunkter för ens en approximativ uppskattning av detta belopp, har styrelsen lämnat frågan om storleken av detta helt öppen.

De föreslagna ökade åtagandena av staten beträffande anstalternas ekonomi kunna icke undgå att medföra krav på vidgat inflytande från statens sida i fråga om anstalternas ledning. Detta krav kan tillgodoses antingen genom skärpt kontroll och direktivgivning beträffande den löpande verksamheten eller genom större inverkan på personvalet vid tillsättande av de ledande befattningarna. Den första utvägen skulle strida mot hittillsvarande tradition på detta område, vilken har utmärkts av stor handlingsfrihet för de olika anstalterna. Denna ordning har visat sig vara ändamålsenlig och bör icke rubbas. Önskemålet om ökat statligt inflytande bör därför förverkligas enligt det andra alternativet.

Enligt socialstyrelsens förslag skall föreståndare i allmänhet erhålla sådan löneställning, att tillsättande av motsvarande statlig befattning skulle ankomma på Kungl. Maj:t. Enär föreståndarbefattningarna äro mycket viktiga för hela nykterhetsvården och staten avses skola bestrida samtliga kostnader för dem, föreslår socialstyrelsen, att samtliga föreståndartjänster skola tillsättas av Kungl. Maj:t. Den ifrågasatta ordningen förutsätter, att

föreståndarbefattning vid uppkommen ledighet på sedvanligt sätt förklaras till ansökan ledig. Undantag från denna regel synes dock kunna ifrågakomma beträffande Kuröanstalten.

För att berättigade önskemål från anstaltsinnehavarnas sida angående personvalet skola tillgodoses, bör emellertid huvudman äga möjlighet att bland särskilda föreskrifter rörande anstalten få intagen bestämmelse av innehåll, att innehavare av befattning, som skall tillsättas av annan än anstaltens styrelse, skall tillhöra viss angiven organisation. Vederbörande anstaltsstyrelse skall självfallet äga avgiva förslag i fråga om tillsättande av föreståndarbefattning och socialstyrelsen ha att upprätta särskilt tjänstetillsättningsförslag.

Assistentbefattning och annan befattning än föreståndarbefattning, som är hänförd till 20 eller högre lönegrad, bör tillsättas av socialstyrelsen. Det är nämligen för hela vårdarbetet vid alkoholistanstalterna av stor vikt, att innehavarna av dessa befattningar äro fullt lämpliga för verksamheten. Ett särskilt skäl för den föreslagna nya ordningen är, att föreståndartjänsterna i allmänhet rekryteras bland assistenterna. Även beträffande dessa tjänster bör huvudman för anstalt kunna utverka särskild bestämmelse, att innehavaren skall vara medlem av viss organisation, som står huvudmannen nära. Befattning, varom nu är fråga, skall ledigförklaras i vanlig ordning — med eventuell undantag för Kuröanstalten — varefter anstaltsstyrelsen skall ha att uppgöra förslag angående tjänstens tillsättande. Styrelse men däremot icke huvudman för anstalt skall ha besvär rätt över socialstyrelsens beslut.

Driftbidrag i övrigt. I fråga om statens driftbidrag i övrigt har den av socialstyrelsen anlitade sakkunnige föreslagit en helt ny bidragsform. Detta bidrag skulle för varje särskild anstalt utgöras av skillnaden mellan å ena sidan driftkostnader utom löner samt å den andra inkomster av arbetsdrift, affärsrörelse, naturaförmåner, hyror och vårdavgifter. Det övervägande flertalet remissorgan ha ställt sig avvisande till detta förslag. En svaghet hos detsamma är, att det förutsätter en kraftig ekonomisk kontrollverksamhet från uppsiktsmyndighetens sida. Förslaget synes även vara ägnat att försvaga incitamenten hos anstalterna att hålla utgifterna nere genom godushållning och att öka inkomsterna genom nya initiativ.

Socialstyrelsen anser sig av dessa skäl böra förorda bibehållande av den nuvarande ordningen med garanti- och beläggningsbidrag med för ett år i sänder för varje särskild anstalt fastställda belopp. Anledning att nu vidtaga någon ändring i de grundläggande reglerna för dessa bidrag föreligger icke.

Det är emellertid viktigt att vinna klarhet om huruvida de nuvarande övre gränserna för dessa bidrag äro väl avpassade med hänsyn till å ena sidan den värdeförsämring av kronan, som ägt rum sedan år 1947 och kan befaras komma att fortgå de närmaste åren, samt å andra sidan det betydande personallönebidrag, som föreslagits skola utgå vid sidan av dessa driftbidrag.

Enligt av socialstyrelsen på grundval av 1950 års räkenskaper verkställda

beräkningar framgår, att de f. n. gällande maximibeloppen i allmänhet äro avsevärt högre än de framräknade tillräckliga — och nödvändiga — driftbidragen. Dessa bidrag variera sålunda från lägst en krona och 50 öre för såväl vårdplats som vårddag (vid fyra anstalter) till högst tre kronor resp. tre kronor 50 öre (vid en anstalt). Emellertid har man även att beakta dels de prisstegringar, som redan ha kommit till stånd sedan senare hälften av år 1950, dels den ytterligare varufördyring, som kan vara att befara under de närmaste åren. Socialstyrelsen har gjort beräkningar rörande de sannolika utgiftsstegringarna under år 1951, varvid styrelsen har utgått från en prisstegring sedan september 1950 av 8 procent för kosthåll, 18 procent för beklädnad samt 17 procent för bränsle och lyse. Härav följer visserligen, att de för år 1950 erhållna tillräckliga driftbidragen måste ökas för flertalet anstalter. Skillnaden mellan kungörelsens maximibelopp och de sålunda framräknade bidragsbeloppen skulle emellertid alltjämt vara tillräckligt stor för att beträffande de flesta anstalterna lämna en ganska vid marginal för fortsatta utgiftsökningar till följd av prisstegringar. Endast i fråga om Ribbingebäck är nämnda marginal icke betryggande. Med hänsyn till denna anstalts särställning såsom avsedd för arbetsoförmögna synes det emellertid kunna komma i fråga att förelägga riksdagen förslag till särbestämmelser för densamma om och när ett oavvisligt behov härav skulle framträda.

På grundval av dessa beräkningar föreslår socialstyrelsen, att de hittillsvarande driftbidragen bibehållas oförändrade.

Av Åsbrohemmets styrelse framförd uppfattning, att garanti- och belägningsbidragen skola utgå med samma belopp per vårdplats och vårddag till samtliga anstalter, förtjänar icke avseende. Dessa driftbidrag skola kunna variera dels för en och samma anstalt från ett år till ett annat, dels under ett och samma år för de olika anstalterna inbördes. Icke heller finnes anledning att tillmötesgå från en del anstalter framförda önskemål, att dessa vid tillfällig överbeläggning skola, med avseende å det övertaliga klientelet, komma i åtnjutande av ett tillägg till belägningsbidraget, motsvarande det för vidkommande anstalt utgående garantibidraget.

Garanti- och belägningsbidragen kunna för budgetåret 1951/52 beräknas komma att uppgå till omkring 1 310 000 kronor. Personallönebidragen ha förut uppskattats till omkring 1 725 000 kronor, vartill kommer ersättning till Kuröanstalten för befattningshavarnas naturaförmåner. Medelsbehovet för driftbidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalter under nämnda budgetår kan sålunda uppskattas till mer än 3 035 000 kronor. Belastningen å anslaget budgetåret 1949/50 uppgick till i det närmaste 2 230 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret finner det av socialstyrelsen föreslagna statsbidragssystemet i allt väsentligt ansluta sig till det förslag om ändrade former för

driftbidrag, som framlagts av 1946 års alkoholistvårdsutredning. I utlåtande häröver den 16 september 1948 ansåg sig statskontoret — bl. a. i betraktande av att alkoholistvården, på sätt utredningen själv ansett, borde betraktas som en statlig angelägenhet — böra ifrågasätta, om icke det mest rationella vore att helt förstatliga de erkända alkoholistanstalterna. Även om statskontoret alltjämt vidhåller denna uppfattning, anser sig ämbetsverket i rådande statsfinansiella läge knappast böra förorda, att statsverket pålager sig de ytterligare kostnader, som ett förstatligande nu skulle föra med sig. De åtgärder från statsverkets sida, som anstalternas ekonomiska nödläge synes påkalla, torde därför böra begränsas till att genom ökat statsbidrag säkerställa dessas nuvarande verksamhet. Socialstyrelsens förslag, att de ökade insatserna från statens sida skulle lämnas i form av ett personallönebidrag, kan statskontoret giva sin anslutning.

Statskontoret har icke blivit övertygat om nödvändigheten av att med den ändrade bidragsgivningen förknippa en reglering av personalens avlöningsförhållanden, helst som svårigheter härigenom synas uppkomma för vissa organisationer, vilka vid sidan av alkoholistvård bedriva annan social verksamhet. Av utredningen framgår, att den nuvarande löneställningen, med undantag för Åsbrohemmet, regelmässigt är lägre än den av socialstyrelsen föreslagna. Statskontoret finner det naturligt, att en löne-reglering efter enhetliga grunder kommer till stånd först i samband med ett förstatligande av anstalterna. I nuvarande läge bör det vara angeläget för statsverket att i möjligaste mån bevara anstaltsinnehavarnas rörelsefrihet, när det gäller att reglera personalens avlönings- och anställningsvillkor.

Av den redogörelse socialstyrelsen lämnat framgår ej, om personalen skulle helt likställas med statens befattningshavare och alltså komma i åtnjutande av förmåner såsom sjukvård, begravningshjälp m. m. Frågan härom bör enligt statskontorets mening närmare utredas.

Vad beträffar kostnadsberäkningarna vill statskontoret erinra om att genom tillkomsten av nya Spa-reglementet möjlighet öppnats för de erkända alkoholistanstalterna att vinna pensionsrätt i statens pensionsanstalt för personalen utan tidigare begränsning till vissa befattningshavare. Oavsett om en löne-reglering genomföres för personalen, uppkomma härigenom särskilda kostnader för anstaltsinnehavarna för retroaktiv tjänstårsberäkning. De av socialstyrelsen redovisade kostnaderna synas endast avse de löpande pensionsavgifterna.

Statens lönenämnd framhåller, att vid åtskilliga anstalter löneställningen för vissa befattningar synes ha valts mindre med hänsyn till göromålets kvalitativa beskaffenhet än till befattningshavarnas nuvarande löneställning m. m. Den i personalstatförslagen i vissa fall långt drivna uppdelningen av befattningar inom en verksamhetsgren på olika befattningstyper synes vidare tyda på att valet av lönegrader i viss utsträckning influerats

av den nu rådande, av socialstyrelsen påtalade ojämnheten i lönesättningen olika anstalter emellan. Sålunda må framhållas, att för personal i jordbruksdrift — ladugårds- och stallpersonal undantagen — föreslagits ej mindre än sju tjänstetyper, fördelade på fem lönegrader. Även om några uppgifter rörande jordbrukens storlek eller driftens art och omfattning, ägnade att tjäna till ledning vid lönebestämningen, icke lämnats, har lönenämnden svårt att föreställa sig, att en så långt driven differentiering kan vara nödvändig. För likartade göromål vid barna- och ungdomsvårdsskolorna finnas inrättade tjänster endast i två skilda lönegrader.

På grund av vad sålunda anförts samt då den av socialstyrelsen lämnade motiveringen för de framlagda personalstatförslagen icke lämnar möjlighet att säkert bedöma lönegradsplaceringen, föreslår lönenämnden, att, innan personalstaterna fastställas, socialstyrelsens förslag överarbetas i samband med en närmare undersökning rörande de med befattningarna förenade arbetsuppgifterna. Lönenämnden vill även — med hänsyn till det ökade ekonomiska stöd staten föreslås skola lämna — ifrågasätta, huruvida icke i samband därmed anstalternas organisation överhuvud borde göras till föremål för översyn.

För att berättigade önskemål från anstaltsinnehavarnas sida angående personvalet vid tillsättande av vissa högre befattningar skola tillgodoses, anser socialstyrelsen, att huvudman för anstalt bör äga möjlighet att bland särskilda föreskrifter rörande anstalten få intagen bestämmelse av innehåll, att innehavare av sådan befattning skall tillhöra viss angiven organisation. Därest organisationsbundenhet på angivet sätt skulle komma att gälla, föreslår lönenämnden, att ifrågavarande befattningar tillsätts av vederbörande anstaltsstyrelse, men att besluten underställas socialstyrelsen för fastställelse.

De erkända alkoholistanstalternas centralorganisation tillstyrker socialstyrelsens förslag om personallönebidrag. Beträffande garanti- och beläggningsbidragen är emellertid styrelsens utgångspunkt för beräkningarna — driftutfallet under 1950 — i hög grad missvisande. Under en följd av år ha mycket angelägna behov måst eftersättas. Reparationer, anskaffning och underhåll av inventarier o. d. ha måst stå tillbaka, liksom standarden på andra sätt måst hållas nere. I vissa fall har man måst göra onormalt stora skogsavverkningar för att kunna hålla sig ekonomiskt flytande. I en del fall ha avskrivningar ej skett eller varit alltför låga. Vidare ha överskott på jordbruksdrift och annan ekonomisk rörelse måst i sin helhet överföras till anstaltsdriften. Vid en rationell ekonomisk skötsel av exempelvis ett jordbruk bör åtminstone en del av uppkomna överskott användas till sådana förbättringar, att anstalterna icke med skäl kunna anses efterblivna i fråga om arbetsmetoder och teknisk utrustning. Centralorganisationen anser därför, att det vid beräkningen av driftbidragens storlek icke bör förutsättas, att man under de närmaste åren skall pressa lika stora

bidrag ur de ekonomiska rörelsegrenarna till anstaltsdriften, som vad fallet varit under en följd av år. Socialstyrelsen har icke heller beaktat behovet av att höja de s. k. flitpengarna, vilka varit i huvudsak oförändrade sedan lång tid tillbaka. Med hänsyn till inträffade prisstegringar, särskilt på tobak, bör flitpengar utgå med i genomsnitt en krona 50 öre per dag, motsvarande en höjning av beläggningsbidraget med 75 öre å en krona per dag.

Befattningshavare vid anstalterna böra utan undantag tillsättas av vederbörande anstaltsstyrelse.

Sveriges fångvärdsmannaförbund hälsar med tillfredsställelse de föreslagna åtgärderna för en sanering av anstalternas ekonomi, särskilt förslaget om personallönebidrag, vilket skulle möjliggöra, att personalens löne- och pensionsförhållanden kunde ordnas på ett tillfredsställande sätt. Svårigheterna för en nyrekrytering av lämplig personal ha ökat och kvalifikationskraven ha måst eftersättas i oroväckande grad. Det är därför ett oavvisligt krav, att löne- och pensionsfrågorna bringas till en snar och tillfredsställande lösning.

Svenska diakonsällskapets styrelse framhåller, att socialstyrelsens beräkning av kostnadsstegringen, 10 procent, sedan september 1950 uppenbart är alldeles för låg. Procentsatsen måste åtminstone fördubblas. Styrelsen hemställer vidare, att de föreslagna nya bestämmelserna skola gälla retroaktivt fr. o. m. den 1 januari 1951, då i annat fall ett avsevärt underskott måste uppstå för första halvåret 1951.

Departementschefen.

Frågan om ändrade grunder för statens bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalter behandlades senast vid 1950 års riksdag. Statsutskottet anförde därvid i sitt utlåtande nr 11 bl. a., att de statsunderstödda anstalterna arbetade under mycket stora svårigheter, och att en sådan förbättring i anstalternas villkor snarast borde komma till stånd, att eventuella risker för driftnedläggelser eliminerades. Då det icke syntes osannolikt, att prövningen av 1946 års alkoholistvårdsutrednings förslag i dess helhet måste uppskjutas ännu någon tid, borde det enligt utskottets mening övervägas, om icke sådana partiella förbättringar kunde genomföras, som skulle möjliggöra för de statsunderstödda anstalterna att fortsätta sin verksamhet. Ur denna synpunkt ville utskottet ifrågasätta, om icke alkoholistvårdsutredningens förslag i fråga om statsbidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalter skulle kunna upptagas till prövning oberoende av utredningens förslag i övrigt. Riksdagen uttalade sig i överensstämmelse härmed.

Sedan Kungl. Maj:t den 2 juni 1950 uppdragit åt socialstyrelsen att verkställa utredning rörande ifrågavarande anstalters ekonomiska förhållanden m. m., har styrelsen numera framlagt förslag till ändrade grunder för statsbidrag till driftkostnaderna. Beträffande övriga i utredningsuppdraget be-

rörda frågor (upprustning av byggnader och inventarier, ersättning för uppkomna underskott m. m.) synes utredning vara att vänta inom sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas nästa års riksdag.

Socialstyrelsens förslag innebär, att förbättrade ekonomiska möjligheter för anstalterna att fortsätta sin verksamhet skulle åstadkommas genom ökat statligt stöd främst i form av särskilt statsbidrag till avlöningskostnaderna. Vid sidan av detta personallönebidrag skulle hittillsvarande driftbidrag i form av garanti- och beläggningsbidrag alltjämt utgå. För varje anstalt skulle finnas en av Kungl. Maj:t fastställd personalstat. Personallönebidraget skulle till storleken sammanfalla med anstalternas verkliga avlöningskostnader för i staten upptagen personal. Föreståndare skulle tillsättas av Kungl. Maj:t samt assistent och annan till lägst 20 lönegraden hänförd befattningshavare av socialstyrelsen.

Av utredningen i ärendet framgår, att det ekonomiska underlaget för flertalet anstalter är svagt. De erkända alkoholistanstalterna ha visserligen erhållit statsbidrag för anstalternas anordnande, men därutöver för ändamålet erforderliga medel ha i regel i avsevärd utsträckning fått anskaffas lånevägen. Vidare ha för flertalet anstalter driftunderskott uppkommit sedan flera år tillbaka. Anstalterna ha på grund härav måst ådraga sig skuldsättning på driften. De ekonomiska svårigheterna ha givetvis kommit att påverka anstalternas verksamhet. Då inga eller otillräckliga avskrivningar på fastigheterna kunnat göras samt underhåll och nyanskaffningar i stor utsträckning måst stå tillbaka, har den materiella standarden på anstalterna sjunkit. I likhet med socialstyrelsen finner jag det därför synnerligen angeläget, att genom ökade statsbidrag sanera anstalternas ekonomi.

Ett genomförande av socialstyrelsens förslag om särskilda personallönebidrag vid sidan av nu utgående bidrag och därav följande ökad insyn och kontroll från statens sida över såväl anstalternas ekonomi som tillsättningen av befattningshavare vid desamma kan jag icke tillstyrka. En sådan ordning måste enligt min mening få till följd, att anstalternas huvudmän i stor utsträckning berövas sin självständighet beträffande verksamhetens utformning. Den måttliga höjning av statens bidrag, som nu föreslagits, synes mig icke kunna tagas till intäkt för en sådan förändring av organisationen. Jag förordar i stället, att det ökade statliga stödet lämnas genom en höjning av maximibeloppen för nu utgående garanti- och beläggningsbidrag. Enär huvudparten av driftkostnaderna på grund av sin art äro oberoende av den tillfälliga beläggningen på anstalterna, synes större delen av höjningen böra hänföra sig till garantibidraget. I enlighet härmed och på grundval av verkställda beräkningar rörande driftutfallet för innevarande år förordar jag, att driftbidragen höjas på så sätt, att garanti- och beläggningsbidragen för båda anstaltskategorierna må utgå med högst sju resp. fem kronor. Vid bestämmandet av dessa belopp har jag även ansett mig böra taga hänsyn bl. a. till möjligheten av en viss mindre höjning av till internerna genom-

snittligt utgående fickpengar. Jag vill vidare i detta sammanhang uttryckligen framhålla, att de sålunda föreslagna bidragsbeloppen givetvis äro maximibelopp och att det sedermera ankommer på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning fastställa de för varje särskild anstalt erforderliga bidragen. De nya bidragsgrunderna torde, såsom socialstyrelsen föreslagit, böra tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1951.

På grundval av en preliminär uppskattning av storleken av för de olika anstalterna vid bifall till föreliggande förslag erforderliga bidragsbelopp uppskattar jag medelsbehovet för detta ändamål till 2 685 000 kronor, innebärande en kostnadsökning i förhållande till innevarande budgetår med omkring 545 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att garanti- och beläggningsbidragen till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader må utgå enligt av mig i det föregående angivna grunder och sålunda bestämmas till högst sju resp. fem kronor.

Om- och tillbyggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet.

Förslag.

Socialstyrelsen har med skrivelse den 4 januari 1949 överlämnat en av styrelsen för stiftelsen Åsbrohemmet den 17 januari 1948 gjord framställning om statsbidrag till om- och tillbyggnad av huvudbyggnaden vid stiftelsens alkoholistanstalt. I framställningen anføres i huvudsak följande.

Vid anstalten bör anordnas nya isoleringsrum, en särskild mottagningsavdelning samt ny personalmatsal och köksavdelning.

De gamla isoleringsrummen äro förlagda till hälften under jord, sakna direktbelysning och kunna icke anses motsvara nutidens krav i något hänseende. Nya isoleringsrum med stora ljusa fönster och trivsammare inredning äro påkallade. Dessa rum böra vara så förlagda, att minsta möjliga kontakt uppstår mellan där omhändertagna och övriga patienter. Fönstren böra alltså vara så belägna, att någon passage förbi dessa av andra patienter ej behöver förekomma samt att den anställda personalen genast observerar, om något anmärkningsvärt skulle inträffa. Rummen böra ligga i omedelbar anslutning till en mottagningsavdelning, då de flesta intagningarna på isoleringsavdelningen utgöras av återförda rymlingar och återhämtade permittenter, som vid ankomsten äro onyktra och därför ej kunna sändas upp bland övriga intagna. Isoleringsavdelningen bör även ha bekväm förbindelse med köksavdelningen i och för utspisningen samt tillgång till mottagningsavdelningens badrum. Dessutom böra isoleringsrummen vara så förlagda, att desperata handlingar och oväsen från isolerade personer väcka så liten uppmärksamhet som möjligt.

I västra delen av det nuvarande köket och i omedelbar anslutning till iso-

leringsavdelningen bör en *mottagningsavdelning* anordnas. Sådan finnes såväl på Venngarn som på Svartsjö. En mottagningsavdelning behöver avklädnings- och påklädningsrum, badavdelning och förrådsutrymmen för kläder. Kökets nuvarande badrum har lämpligt läge, storlek och utrustning, varför badavdelning ej behöver nybyggas. Många av dem, som ankomma till anstalten — särskilt återvändande korttidspermittenter — äro spritpåverkade och inställda på att smuggla in alkoholhaltiga preparat, narkotika och pengar. I den planerade mottagningsavdelningen kunde patienter införas utan någon som helst kontakt med obehöriga. De kunde även vila ut i något av isoleringsrummen under något dygn. Det vore likaledes synnerligen lämpligt att i mottagningsavdelningen utrusta och därifrån ivägsända personer, som skola permitteras eller utskrivs.

Vidare bör en ny *personal matsal* med önskvärd avgränsning från köksavdelningens ekonomilokaler inrättas. Den nuvarande matsalen är för liten, varför den ogifta personalen tvingas att äta i flera omgångar.

Köksavdelningens arbetslokaler, särskilt diskrummet, äro i högsta grad otillräckliga. Diskrummet har en fri golvyta av 3,5 kvm, och anstalten kan f. n. icke uppbära utrymme för eventuell diskmaskin. I detta lilla rum utföres disk för ett hushåll, som åtminstone tidvis uppgår till 230—240 personer. Även om varmvattentillgången är god och all upptänklig möda nedlägges på ett rätt utförande av diskningen, måste denna bli otillfredsställande och långt ifrån bakteriefri, bl. a. beroende på brist på plats för de diskade kärlen och möjlighet att någon gång få lokalen verkligt fuktfri och torr. De övriga arbetslokalerna äro så trånga, att man i dem icke kan inplacera i ett anstaltskök numera vanliga och arbetsbesparande maskiner och apparater, såsom en större universalmaskin, potatisskalningsmaskin, elektriskt stekbord, värmeskåp m. m. Frånvaron av dylika hjälpmedel ökar behovet av personal för köksgöromål. Dessutom ökas arbetet i hög grad därigenom, att köksavdelningens arbetslokaler och stora matsalen ej äro belägna i samma våningsplan.

Kostnaderna för byggnadsarbetena beräknas till 73 300 kronor. Stiftelsen förfogar icke över eller kan på annat sätt anskaffa härför erforderliga medel.

Yttranden.

I den skrivelse, med vilken *socialstyrelsen* överlämnat anstaltsstyrelsens framställning, anför styrelsen.

Socialstyrelsen vitsordar, att Åsbrohemmet är i behov av, förutom mera ändamålsenliga isoleringsrum, en särskild mottagningsavdelning samt utökade ekonomilokaler. Även andra standardförbättringar äro emellertid i hög grad önskvärda, framför allt ersättande av de i den stora anstaltsbyggnaden befintliga sovsalarna med mindre rum. Det kan enligt styrelsens mening vid en utredning härom komma att visa sig möjligt och ändamålsenligt att taga dylika befintliga utrymmen i anspråk för att tillgodose en del av de av stiftelsen framlagda lokalbehoven. Vid denna utredning bör det icke vara en ovillkorlig förutsättning, att anstaltens vårdplatsantal bibehållas. Innan en mera fullständig utredning rörande dispositionen av befintliga lokaler föreligger, anser sig styrelsen icke kunna tillstyrka bifall till stiftelsens framställning.

Till anordnande av alkoholistanstalten Åsbrohemmet har hittills utgått statsbidrag med tillhoppa 276 000 kronor, det högsta belopp, som kan utgå

enligt gällande bestämmelser. Ytterligare statsbidrag till anstaltens anordnande förutsätter därför särskilt medgivande av riksdagen.

Byggnadsstyrelsen framhåller, att det vid besiktning på platsen framgått, att åtgärder för förbättrande av anstaltens lokaler äro mycket angelägna.

Med hänsyn till felaktigheter i tidigare beräkningar har anstalten med skrivelse till byggnadsstyrelsen den 20 oktober 1950 inkommit med kompletterande uppgifter. För förslaget genomförande skulle i enlighet därmed böra beräknas ett belopp av 125 300 kronor. Anstaltsstyrelsen har emellertid meddelat, att dessa kostnader, om vissa byggnadsarbeten utföras av interner jämte hantverksutbildad personal, kunna reduceras med ca 10 000 kronor till 115 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har inom ramen för det uppställda lokalprogrammet och den nyssnämnda kostnadssumman låtit överarbeta det framlagda ritningsförslaget. Enligt detta alternativ (A) har man vunnit främst en rationellare utformning av kökslokalerna, varigenom bl. a. kök och diskrum erhållit ett lämpligare läge i förhållande till matsalen. Förråds- och arbetslokalerna i källaren ha vidare omdisponerats.

Byggnadsstyrelsen har därjämte prövat en alternativ lösning, betecknad med B, och innebärande, att man i stället för att bygga till en ny köksflygel, uppför en matsalsbyggnad, ansluten till den befintliga byggnaden, och utnyttjar den nuvarande matsalen till kökslokaler m. m. Detta medför fördelar beträffande anordnandet av såväl matsalen som kökslokalerna och dessas biutrymmen. Kostnaderna för genomförande av detta alternativ ha uppskattats till 170 000 kronor, vilket belopp, om vissa byggnadsarbeten utföras av interner och personal, torde kunna reduceras till 155 000 kronor. Vid ett genomförande av detta förslag skulle vinnas främst ökade trevnadsvärden i fråga om matsalens förläggning och utformning och därjämte påtagliga fördelar ur arbetssynpunkt.

Förslagen ha under hand diskuterats med anstaltsledningen, som anslutit sig till byggnadsstyrelsens uppfattning, att alternativ B utgör den bästa lösningen. Det har sålunda befunnits, att detta alternativ måste anses innebära så betydande fördelar, att endast tvingande krav i fråga om begränsning av investeringsverksamheten skulle kunna motivera ett genomförande av det förra alternativet.

Socialstyrelsen har med anledning av byggnadsstyrelsens yttrande avgivit förnyat utlåtande i ärendet. Styrelsen framhåller, att — i betraktande av att det föreligger betydande brister hos anstalten, som icke beröras i framställningen — det synes ofrånkomligt, att en allmän plan för anstaltens standardförbättring föreligger, innan mera kostnadskrävande byggnadsarbeten igångsättas. Det kan därvid komma att visa sig, att en radikal omdisponering av utrymmena i en stor del av huvudbyggnaden skulle medgiva en bättre lösning för avhjälpande av anstaltens brister än vad som

2 — Bihang till riksdagens protokoll 1951. 1 saml. Nr 125.

kan åstadkommas genom partiella om- och tillbyggnadsarbeten. Sålunda bör bl. a. undersökas möjligheten att aptera östra delen av huvudbyggnadens nedre våning till mottagnings-, sjukvårds- och isoleringsavdelningar. Därest en dylik omfördelning av anstaltsutrymmena, såsom sannolikt är, skulle komma att medföra en mera betydande minskning av vårdplatsantalet, bör den allmänna planen taga ställning till frågan, huruvida en särskild förläggingsbyggnad med enkelrum och andra mindre bostadsrum för ett trettiotal vårdtagare bör uppföras.

För den händelse ståndpunkt nu likväl bör tagas till föreliggande förslag framhålles, att anstaltsstyrelsens förslag och byggnadsstyrelsens alternativ A skulle medföra, att avståndet från den tillbyggda huvudbyggnadens norra del till byggnaden för skrårderiverkstad m. m. samt fritidslokaler skulle bli endast omkring tio meter samt att även anstaltens tvättinrättning komme alltför nära samma del av huvudbyggnaden. Dessa två förslag, av vilka byggnadsstyrelsens ger en avgjort bättre planlösning än anstaltsstyrelsens, innebära därigenom en sammangyttring av byggnader, som icke är lämplig eller tilltalande. Byggnadsstyrelsens alternativ B är i detta hänseende avgjort överlägset dessa och synes även i fråga om planlösningen utgöra en betydande förbättring.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen föreligga i fråga om vissa av anstaltens lokaler avsevärda brister. Sålunda erfordras bl. a. nya isoleringsrum, en särskild mottagningsavdelning samt utökade ekonomilokaler. Jag anser i likhet med socialstyrelsen, att de nu föreslagna partiella om- och tillbyggnadsarbetena icke böra igångsättas förrän en allmän plan rörande anstaltens standardförbättringar föreligger. Enligt vad jag under hand inhämtat från byggnadsstyrelsen, har emellertid numera inom styrelsen upprättats förslag till en sådan plan, av vilken jag beretts tillfälle taga del. De nu föreslagna byggnadsarbetena ingå såsom en första etapp i nämnda plan. Jag har vidare vid personligt besök på anstalten kunnat övertyga mig om angelägenheten av att dessa arbeten igångsättas utan ytterligare uppskov.

Vid den överarbetning av anstaltsstyrelsens förslag, som verkstälts inom byggnadsstyrelsen, ha två alternativ, betecknade A och B, framlagts, kostnadsberäknade till 115 000 resp. 155 000 kronor. Härvid har i båda fallen förutsatts, att vissa byggnadsarbeten skulle utföras av interner och personal. Även om det dyrare alternativet synes erbjuda vissa fördelar, är det emellertid i rådande statsfinansiella läge angeläget, att kostnaderna för ändamålet i möjligaste mån begränsas. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att byggnadsarbetena utföras i huvudsaklig överensstämmelse med av byggnadsstyrelsen framlagt alternativ A. Därest så befinnes möjligt inom oförändrad kostnadsram, torde emellertid böra undersökas, huruvida icke en placering

av tillbyggnaden i överensstämmelse med för alternativ B framlagt förslag kan vara lämplig.

Då anstalten saknar erforderliga medel för ändamålet vill jag förorda, att kostnaderna i sin helhet bestridas av statsmedel.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag må beviljas stiftelsen Åsbrohemmet för vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid stiftelsens alkoholistanstalt med den styrkta verkliga kostnaden för ändamålet, dock med högst 115 000 kronor;

b) till *Om- och tillbyggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet* för budgetåret 1951/52 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 115 000 kronor.

Lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi.

Förslag.

I skrivelse den 7 mars 1951 har *svenska diakonsällskapets styrelse*, som äger och driver alkoholistanstalten arbetshemmet Björknäs med dess två avdelningar Björknäs och Östfora om 40 resp. 52 platser anmält, att sällskapet på grund av utomordentligt stora ekonomiska svårigheter vad beträffar dess alkoholistvård måste antingen omedelbart erhålla ett ränte- och amorteringsfritt statligt lån å 100 000 kronor, för vilket sällskapet dock icke kan lämna någon säkerhet i form av inteckningar e. d., eller också omedelbart nedlägga alkoholistvården vid den ena avdelningen och försälja egendomen.

Den ekonomiska situationen har på grund av de alltför otillräckliga statliga bidragen för varje år försämrats. Sällskapet erhöll 1949 ett statligt lån å 200 000 kronor. Detta lån täckte emellertid icke ineliggande obetalda räkningar, vilka den 15 juni 1949 utgjorde 237 001 kronor. Även under åren 1949 och 1950 lämnade alkoholistvården avsevärda underskott, nämligen 26 746 resp. 27 551 kronor. Avskrivning å fastigheter skedde år 1949 med allenast 1 674 kronor och år 1950 icke alls. Byggnaderna å fastigheterna äro i 1949 års bokslut upptagna till 262 579 kronor. Härå borde rätteligen ha avskrivits minst 5 procent eller tillsammans 24 126 kronor för åren 1949 och 1950. Avskrivning bör ske med nämnda procenttal på grund av det stora slitaget å byggnaderna, som förorsakas av det svårartade klientelet. Erforderliga medel utgöra alltså (37 000 + 26 746 + 27 551 + 24 126) 115 423 kronor. Härtill kommer eftersatt avskrivning å inventarierna. Dessa underskott ha skapat en nästan katastrofal situation för sällskapets alkoholistanstalt.

I fråga om den allmänna ekonomiska situationen hänvisas till framställningen bilagda redogörelser, varav framgår i huvudsak följande.

Under tioårsperioden 1940—1949 har nettoförlusten uppgått till sammanlagt 137 007 kronor. De årliga förlusterna ha medfört, att anstaltens eget kapital undan för undan minskats. Detta hade sålunda i Björknäs—Östfora-fastigheterna med vad därå finnes den 31 december 1949 nedgått till 6 715 kronor.

Bokslutet för Björknäs för år 1950 visar en förlust på ca 27 000 kronor, vilket innebär, att det blygsamma kapitalet förbytt i en kapitalbrist på 20 785 kronor. Denna brist har emellertid dolts genom en uppskrivning av värdet på egendomen Östfora med 50 000 kronor, vilken åtgärd endast har formell karaktär och icke medför någon förändring av det verkliga läget.

Å skuldsidan har dessutom för varje år uppförts — »inom linjen» — skuld till socialstyrelsen för erhållna statsbidrag samt till Sans Soucifonden. År 1949 redovisades dessa skulder med 132 000 resp. 78 207 kronor. Därest dessa belopp medräknas, skulle skulderna överstiga tillgångarna med 203 491 kronor. År 1940 utgjorde de s. k. fasta skulderna 218 614 kronor. Den 31 december 1950 uppgingo de till 547 554 kronor, en ökning alltså med 328 940 kronor. De nytillkomna kapitalvärden, som redovisas mot denna ökning av fasta skulder, utgöras huvudsakligen av de tre byggnaderna Norrbo, Lantarbetarbostaden och Tallbacken, vilka i räkenskaperna för 1949 bokförts till sammanlagt 187 000 kronor. Skillnaden, 141 940 kronor, synes alltså ha använts till driftkostnaderna.

Jämsides med denna kapitalförstöring har förekommit alltmer tilltagande likviditetssvårigheter. Tidvis, och i synnerhet f. n., ha dessa varit av sådan art, att de utsatt såväl leverantörer som anstaltens ansvariga personal för svåra påfrestningar. Vid årsskiftet 1950/51 funnos obetalda räkningar till ett belopp av ca 75 000 kronor. Härav ha under januari—februari 1951 betalats omkring 39 000 kronor, varför alltså 36 000 kronor återstå. Under innevarande års två första månader ha hittills inkommit räkningar på i runt tal 29 000 kronor. Räkningsskulden uppgår alltså till ca 65 000 kronor.

Någon större inkomstpost kan ej väntas förrän i början på april, då statsbidraget för första kvartalet 1951 utbetalas med omkring 70 000 kronor. Vid denna tidpunkt torde dock räkningar å ytterligare omkring 30 000 kronor ha inkommit. Därest inga andra medel ställas till förfogande, komma alltså dessa skulder då att uppgå till omkring 95 000 kronor. Härtill måste läggas lönerna, vilka uppgå till ca 15 000 kronor per månad.

Likvida medel måste därför snarast ställas till förfogande. Sällskapets länemöjligheter äro emellertid f. n. ganska begränsade. Några lediga eller belåningsbara inteckningar finnas icke i fastigheterna Björknäs, Östfora, Scheve eller Eriksbergsgatan 36.

Yttrande.

Statskontoret och *socialstyrelsen*, vilka i samråd avgivit yttrande i ärendet, erinra, att Björknäsanstalten under senare år vid två tillfällen erhållit ekonomiskt stöd från statens sida. Den tilldelades sålunda år 1947 ett belopp om 50 000 kronor såsom gottgörelse för underskott å driften under åren 1941—1945 och år 1949 ett räntefritt lån om 200 000 kronor för sanering av anstaltens ekonomi.

De uppgifter, som framlagts av svenska diakonsällskapet rörande anstaltens ekonomi, kunna icke bestridas. Det synes sålunda vara nödvändigt, att

anstalten omgående tillföres vissa medel för förbättring av dess möjligheter att betala sina fordringsägare. För att beräkna medelsbehovet torde man böra utgå från förhållandena vid ingången av januari månad 1951, för vilken tidpunkt mera bestämda uppgifter föreligga rörande tillgångar och skulder.

Enligt tillgängliga uppgifter uppgingo de kortfristiga skulderna vid nämnda tidpunkt till i runt tal 65 000 kronor. Vid samma tillfälle förfogade emellertid anstalten över ett belopp på omkring 5 000 kronor i likvida medel. Därjämte hade anstalten en fordran å socialstyrelsen på omkring 20 000 kronor utgörande icke uppburet beläggningsbidrag för fjärde kvartalet 1950. Anstaltens behov av medel för att täcka kortfristiga skulder uppgick sålunda till omkring 40 000 kronor. Om man räknar med viss ytterligare skuldsättning under den gångna delen av år 1951, synes ett belopp om 50 000 kronor vara erforderligt för att anstalten skall befrias från de mest besvärande skulderna.

Med hänsyn till pågående utredning rörande de erkända alkoholistanstalternas ekonomi synes någon särskild ersättning nu icke kunna komma i fråga för att möjliggöra avskrivning å anstaltens fastigheter för åren 1949 och 1950.

Man torde få utgå från att Björknäsanstalten om något år liksom övriga statsunderstödda alkoholistanstalter skall komma i åtnjutande av särskilda bidrag av engångsnatur för förbättring av anstaltens ekonomiska ställning och för viss standardhöjning. Det bidrag, som nu kan komma att beviljas, bör anses som ett förskott å detta framtida bidrag.

Det ekonomiska biståndet torde böra givas formen av ett ränte- och amorteringsfritt lån från fonden för låneundestöd. I framställningen har framhållits, att säkerhet i form av in-teckningar e. d. icke skulle kunna lämnas för lånet. Ämbetsverken hålla likväl före, att lånet icke bör utlämnas utan säkerhet i någon form. I första hand bör härvid utnyttjas det överhypotek å 1 500 kronor, som statskontoret innehar på grund av tidigare lämnade in-teckningar. Härutöver böra lämnas erforderliga ytterligare in-teckningar i sällskapet tillhöriga fastigheter. Därest lån skulle beviljas utan krav på säkerhet, bör sällskapet förbinda sig att icke försälja sällskapet tillhörig fast egendom och ej heller upptaga ytterligare lån mot säkerhet av in-teckningar i fast eller lös egendom utan föregående prövning och med-givande av statsmakterna. På grund av det sålunda anförda vilja ämbetsverken icke motsätta sig, att ett ränte- och amorteringsfritt statslån å 50 000 kronor å nu nämnda villkor beviljas svenska diakonsällskapet för Björknäs-anstalten.

Departementschefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Björknäsanstaltens likviditet med hänsyn bl. a. till dess betungande skuldbörda f. n. icke är tillfredsställande. Det synes sålunda, såsom statskontoret och socialstyrelsen fram-

hållit, vara nödvändigt, att åtgärder vidtagas för att omgående förbättra anstaltens ekonomiska ställning. Den av de båda ämbetsverken verkställda undersökningen visar, att anstaltens behov av medel för att täcka kortfristiga skulder vid ingången av januari månad 1951 uppgick till omkring 40 000 kronor. Då hittills under året viss ytterligare skuldsättning ägt rum, måste det erforderliga medelsbehovet uppskattas till minst 50 000 kronor. Jag anser, att staten bör lämna anstalten det ekonomiska stöd, som sålunda erfordras, lämpligen i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån om sistnämnda belopp. Därest i anledning av den i det föregående omnämnda utredningen rörande alkoholistanstalernas driftförluster diakonsällskapet kommer att tillerkännas ersättning för å denna anstalt uppkomna underskott, bör lånet avräknas å denna ersättning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut rörande den säkerhet, som bör ställas av sällskapet.

Vid lånet bör knytas det villkoret, att detsamma skall återbetalas, om verksamheten nedlägges eller icke upprätthålles på tillfredsställande sätt.

Då det är önskvärt, att anstaltens likviditet återställes snarast möjligt, torde medel böra ställas till förfogande på tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår. Anslag för ändamålet bör upplagas under rubriken Lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi samt såsom investeringsanslag anvisas under fonden för låneunderstöd.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 under Fonden för låneunderstöd, inrikesdepartementet, anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

Anslagsäskanden för budgetåret 1951/52.

1:o) Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	100 000	101 250
1947/48	150 000	119 375
1948/49	—	18 000
1949/50	—	15 750
1950/51 (statsliggaren s. 1025)	100	
1951/52 (förslag)	100	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med 100 000 kronor.

Motiv.

Den 1 juli 1950 fanns å anslaget en reservation av 166 725 kronor. Sedan två beviljade, men ännu ej ianspråktagna bidrag om tillhoppa (20 000 + 23 625) 43 625 kronor frånräknats, kan ett belopp av (166 725 — 43 625) 123 100 kronor beräknas återstå å anslaget.

Beläggningen på alkoholistanstalterna har under de senaste åren varit mycket hög. Antalet inskrivna har sedan två år tillbaka varierat mellan omkring 2 300 och 2 500, medan motsvarande antal ännu under senare hälften av år 1947 höll sig omkring 2 000. Även antalet närvarande vårdbehövande har varit mycket högt och särskilt de öppna anstalterna för män ha varit fullbelagda under större delen av de två sistförflutna budgetåren. Till följd därav har det ofta förelegat svårigheter att bereda till och med trängande fall anstaltsplats utan en längre eller kortare väntetid. Det finnes sålunda ett avsevärt behov av nya vårdplatser. Därest de allmänna sysselsättningsförhållandena skulle komma att försämrats, har man att räkna med att detta behov kommer att skärpas väsentligt.

F. n. föreligger till följd av den sedan några år tillbaka rådande avvaktande inställningen till nykterhetsvårdens framtida organisation ett eftersläpande, icke tillgodosett behov av nya vårdplatser, vilket med en återhållsam beräkning för nu löpande budgetår kan fastställas till 60 vårdplatser. Under de två närmaste budgetåren skulle behöva tillkomma omkring 100 nya vårdplatser. Med utgångspunkt från det lägsta anordningsbidraget per vårdplats, 2 250 kronor, skulle i enlighet härmed erfordras ett belopp av omkring 225 000 kronor under dessa två år. Då det nu tillgängliga beloppet uppgår till omkring 123 000 kronor, skulle sålunda för budgetåret 1951/52 erfordras ett anslag av omkring 100 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att av anslaget under budgetåren 1948/49 och 1949/50 icke tagits i anspråk mer än sammanlagt 33 750 kronor. Vid utgången av sistnämnda budgetår inestod å anslaget en reservation å i runt tal 166 700 kronor. Även om en del av de reserverade medlen redan disponerats för anordnande av nya anstalter, vill det, i betraktande av belastningen å anslaget under de närmast förflutna budgetåren, synas som tillgängliga medel borde förslå för statsbidragsgivning under såväl innevarande som nästkommande budgetår. För ändamålet skulle under sådana förhållanden ej behöva anvisas något anslag för budgetåret 1951/52.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har beläggningen på anstalterna under de senaste åren varit mycket hög. Då emellertid, enligt vad jag under hand inhämtat, några större f. n. aktuella nybyggnadsplaner icke synas föreligga, och till förfogande för ändamålet stå omkring 123 000 kronor, torde någon ytterligare medelsanvisning icke erfordras för nästa budgetår. Anslaget bör sålunda liksom f. n. uppföras i riksstaten allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.* för budgetåret 1951/52 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

2:o) **Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	1 875 000	2 275 721
1949/50	2 185 000	2 229 783
1950/51 (statsliggaren s. 1025)	2 300 000	
1951/52 (förslag)	2 900 000	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 550 000 kronor.

Motiv.

Vid *de erkända och enskilda alkoholistanstalterna* var vårdfrekvensen under budgetåret 1949/50 något lägre än under närmast föregående budgetår såsom framgår av följande sammanställning av antalet vård dagar och driftbidragen under de tre sista budgetåren.

B u d g e t å r	Erkända anstalter		Enskilda anstalter		T i l l h o p a	
	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor
1947/48	234 682	1 923 042	4 924	44 477	239 606	1 967 519
1948/49	283 203	2 190 625	5 553	43 487	288 756	2 234 112
1949/50	274 727	2 140 694	5 363	42 917	280 090	2 183 611

Den 1 juli 1950 uppgick antalet godkända vårdplatser till 855. Antalet vård dagar uppgick under budgetåret 1949/50 till 280 090 mot beräknat 280 000.

För budgetåret 1951/52 beräknar styrelsen antalet vårdplatser till i genomsnitt 925 och antalet vård dagar till omkring 295 000.

I avvaktan på fullgörandet av utredningsuppdraget av den 2 juni 1950 framlägger styrelsen preliminära beräkningar rörande driftbidragen.

Dessa antagas komma att utgå med garantibidrag om fyra kronor per dag och vårdplats samt med beläggningsbidrag om fyra kronor 50 öre per dag och vårdad person. Det särskilda fasta bidraget till Lillegården om 11 600 kronor för dess familjevårdande verksamhet bibehålles oförändrat. Under dessa förutsättningar skulle medelsbehovet uppgå till $(4 \times 925 \times 365 + 4:50 \times 295\,000 + 11\,600)$ 2 689 600 kronor.

Den ytterligare ersättning till de statsbidragsberättigade alkoholistanstalterna, som staten har att utgiva för vård av de s. k. farliga alkoholisterna och andra, för vilka vårdkostnad m. m. helt bestrides av staten, har under budgetåret 1949/50 uppgått till 116 861 kronor. För nästa budgetår torde böra beräknas ett belopp av 125 000 kronor.

Medelsbehovet för driftbidrag m. m. till de erkända och enskilda alkoholistanstalterna kan alltså uppskattas till $(2\,689\,600 + 125\,000)$ 2 814 600 kronor.

Inackorderingshem för omhändertagande av alkoholister under fritiden finnas f. n. tre i verksamhet, nämligen de av nykterhetsnämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö drivna Älvsjöhemmet, Älvsborgshemmet och Rörsjögården, vilket sistnämnda öppnades i början av maj 1950. De två förstnämnda hemmen ha vardera 15 och Rörsjögården 20 vårdplatser.

Enligt gällande bestämmelser må driftbidrag utgå för obemedlad eller mindre bemedlad inackorderad, som åtnjuter anstånd med verkställighet av förordnande om intagande å allmän alkoholistanstalt eller är försökspermitterad från allmän eller statsunderstödd enskild alkoholistanstalt eller — vid frivilligt intagande å anstalt — avgivit sådan förbindelse som avses i 50 § alkoholistlagen. Styrelsen vidhåller i föregående års anslagsframställning framförd uppfattning, att möjligheten att erhålla bidrag bör utsträckas till att avse personer, som eljest stå under övervakning enligt alkoholistlagen. Den föreslagna utvidgningen är lämplig av både sociala och statsfinansiella skäl. Vården å inackorderingshem är ett alternativ till vård å alkoholistanstalt, som med hänsyn till den inbördes storleken av statsbidragen till anstalterna och hemmen är ekonomiskt förmånligare för statsverket än anstaltsvård.

Styrelsen utgår emellertid från oförändrade bidragsbestämmelser och uppskattar därvid medelsbehovet med utgångspunkt från ett vård dagsantal av 13 000 till 21 000 kronor.

Medelsåtgången för *bidrag till kostnaderna för familjevård av alkoholister* har under budgetåret 1949/50 uppgått till 9 160 kronor mot 12 888 kronor under budgetåret 1948/49. Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattas till 10 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppskattas alltså preliminärt till (2 814 600 + 21 000 + 10 000) 2 845 600 kronor eller avrundat 2 850 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anser det icke vara möjligt att taga ställning till frågan om ändrade bidragsgrunder förrän socialstyrelsens utredning föreligger.

Departementschefen.

I enlighet med vad jag tidigare anfört uppskattar jag medelsbehovet för bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader till 2 685 000 kronor, vartill kommer ett belopp av 125 000 kronor såsom särskild ersättning för vård av de s. k. farliga alkoholisterna och andra, för vilka vårdkostnaden helt bestrides av staten. Tillhoppa erfordras sålunda för detta ändamål 2 810 000 kronor. För bidrag till inackorderingshem samt för familjevård uppskattar jag kostnaderna till 25 000 resp. 10 000 kronor, d. v. s. samma belopp, som beräknats för innevarande budgetår.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till (2 810 000 + 25 000 + 10 000) 2 845 000 kronor. Då emellertid möjlighet synes böra föreligga att i begränsad omfattning utbetala ersättning för vissa på första halvåret 1951 belöpande utgiftsökningar, torde beloppet böra avrundas uppåt till 2 900 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1951/52 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 900 000 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Eivor Hermansson.